

**TURUN
YLIOPISTO**

Tietosuojan vaikutus perusopetuksen järjestämisessä

Tietojenkäsittelytiede
Tietotekniikan laitos, Teknillinen tiedekunta
LuK-tutkielma

Laatija:
Samu Raunela

Marraskuu 2025

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma
Tietotekniikan laitos, Teknillinen tiedekunta
Turun yliopisto

Tutkinto-ohjelma: Tietojenkäsittelytiede

Tekijä: Samu Raunela

Otsikko: Tietosuojan vaikutus perusopetuksen järjestämisessä

Sivumäärä: 22 sivua, 5 liitesivua

Päivämäärä: Marraskuu 2025

Tietosuojan ja tietoturvan varmistaminen henkilötietojen käsittelyssä perusopetuksessa on tuonut haasteita opetuksen järjestäjälle. Haasteita aiheuttavat lainsäädännön tulkinnanvaraisuus ja käytännön toimeenpanon vaikeudet. Opetuksen siirtyminen digitaalisempaan ympäristöön asettaa yhä suurempia vaatimuksia toteuttaa ja varmistaa tietosuojan ja tietoturvan riittävä taso. Opetuksen järjestäjän tavoitteena on suojata oppilaiden, huoltajien ja muiden sidosryhmien henkilötiedot ja varmistaa heidän oikeutensa omiin tietoihinsa. Tietosuoja ja tietoturva käsittävät monia osa-alueita työtilaturvallisuudesta henkilökunnan osaamiseen. Nämä vaatimukset voivat hidastaa digitalisaation kehitystä, sekä palveluiden että teknologisten innovaatioiden osalta. Tätä ei kuitenkaan pidä katsoa negatiivisena asiana, sillä tietosuoja on jokaisen perusoikeus, josta on pidettävä kiinni. Oppilaiden ja heidän huoltajiensa on voitava luottaa siihen, että henkilötietoja käsitellään lainmukaisesti.

Tutkielma perustuu kirjallisuuskatsaukseen, jossa tietosuojaa tarkastellaan lainsäädännön, opetuksen järjestäjän vastuiden ja oppilaan oikeuksien näkökulmasta. Tuloksissa hyvän tietoturvan ja -suojan peruskiviä on kokonaisuuden hallinta, joka vaatii resursseja ja tarkkaa suunnitelmallisuutta. Johdon sitoutuminen tietosuojaan yhdessä opettajien, tietosuojavastaavan ja ICT-henkilöstön kanssa. Tärkeinä suunnannäyttäjinä toimivat myös kansalliset viitekehys Hankkeet, kuten varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen digitalisaation tavoitetilän kuvaus.

Tuloksissa oppilaan yksityisyydensuojan kohdalla huomataan jännite opetuksen sisällön ja menetelmien sekä tietosuojalainsäädännön vaatimusten välillä. Oppilaiden digitaalista lukutaitoa pidetään avaintekijänä ja tämän toteuttaminen vaatii henkilötietojen käsittelyä, joka uhkaa oppilaan oikeutta yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan. Tämä aiheuttaa jännitteen oppilaan eri oikeuksien välillä.

Asiasanat: perusopetus, tietosuoja, tietosuoja-asetus, tietoturva, GDPR

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Tietosuojaan käsite ja tietosuojaa opetuksessa ohjaava lainsäädäntö	4
2.1	Tietosuojaan käsite	4
2.2	Tietosuojaa opetuksessa ohjaava lainsäädäntö	5
2.3	Tietoturvan käsite	7
2.4	Tietoturvaa opetuksessa ohjaava lainsäädäntö	8
3	Opetuksen järjestäjän vastuut, haasteet ja tavoitetila	11
3.1	Opetuksen järjestäjän vastuut	11
3.2	Opetuksen järjestäjän haasteet ja niihin vastaaminen	14
4	Oppilaan oikeudet yksityisyyden suojaan ja sen toteutuminen	17
5	Yhteenveto ja päätelmät	20
	Lähdeluettelo	23
	Liitteet	25
	Liite 1. Laitilan kaupungin oppilastietojen hallintajärjestelmän tietosuojaseloste	25

1 Johdanto

Tieto- ja viestintäteknologian merkitys perusopetuksessa oppimisen kohteena ja välineenä on lisääntynyt viimeisten 10 vuoden aikana huomattavasti. Koulujen on pystyttävä vastaamaan tähän tarpeeseen ja tarjoamaan ajanmukaiset teknologiset puitteet turvallisen oppimisen tukemiseksi.

Perusopetuksessa opetussuunnitelma (OPS) korostaa erilaisten tieto- ja viestintäteknologioiden (TVT) sovellusten käyttöä. Tässä viitataan laajaan kenttään erilaisia sovelluksia ja teknologioita, tietokoneista älypuhelimiin. Monet näistä sovelluksista käsittelevät oppilaiden henkilötietoja, ja opetuksen järjestäjän on huomioitava tietosuoja ja -turvallisuus sovellusten ja tietoteknisten laitteiden koko elinkaaren ajan. [1]

Perusopetuksessa rekisterinpitäjänä toimii opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjä on vastuussa siitä, että henkilötietojen käsittely tapahtuu tietosuoja-asetuksen ja muun ohjaavan lainsäädännön mukaisesti. Opetuksen järjestäjän on suunniteltava vaatimukset täyttävät tietosuoja- ja tietoturvakäytänteet ja toteutettava riittävät tekniset ja organisatoriset turvatoimet. Tietosuojan kannalta keskeisimpiä asioita opetuksen järjestäjälle on varmistaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus, informoida käsittelyn kohdetta (rekisteröityjä) henkilötietojen käsittelystä ja huolehdittava tietosuojadokumentaation ajantasaisuudesta ja oikeellisuudesta. Muita keskeisiä asioita ovat tietojen rajaaminen vain työtehtävissä tarvittaviin tietoihin, tietojen turvallinen poistaminen käytöstä, kun niitä ei enää tarvita, ja henkilökunnan koulutuksesta huolehtiminen. [2]

Tutkielmassa tarkastellaan, mitä vaatimuksia tietosuojaan ja -turvaan liittyvä lainsäädäntö asettaa perusopetuksen järjestäjille kunnissa ja kuinka nämä vaatimukset heijastuvat sähköisiin oppimisympäristöihin, IT-infrastruktuuriin ja laiteympäristöihin. Tutkielmassa käsitellään haasteita, joita opetuksen järjestäjät kohtaavat toteuttaessaan tietosuoja- ja turvavaatimuksia. Tutkielma tarkastelee myös kirjallisuudessa esiintyviä ratkaisukeinoja näihin haasteisiin, esimerkiksi erilaisten viitekehysten muodossa ja konkreettisenä esimerkkinä toimii Helsingin tietomurto vuodelta 2024¹. Tutkielman toisena aihepiirinä tarkastellaan, miten opetuksen järjestäjän toimet heijastuvat oppilaiden oikeuksien

¹ <https://www.hel.fi/fi/maatoksenteke-ja-hallinto/tietomurto>

toteutumiseen digitaalisessa ympäristössä. Tämä on tasapainoilua yksityisyyden ja henkilötietojen suojan ja digitaaliseen ympäristön hyötymistä koskevan oikeuden välillä [1].

Tutkielman tarkoituksena on antaa lukijalle yleiskuva yksityisyyden suojaan liittyvistä tekijöistä suomalaisessa perusopetuksessa. Keskeinen tutkimusongelma on: Miten turvataan yksityisyyden suoja perusopetuksessa, jossa opetus muuttuu yhä digitaalisemmaksi ja toisaalta ottaen huomioon lainsäädännön asettamat raamit ja rajoitukset.

Tutkimuskysymykset on määritelty keskeisen tutkimusongelman pohjalta, ja tutkielman tarkoituksena on vastata seuraaviin kahteen kysymykseen:

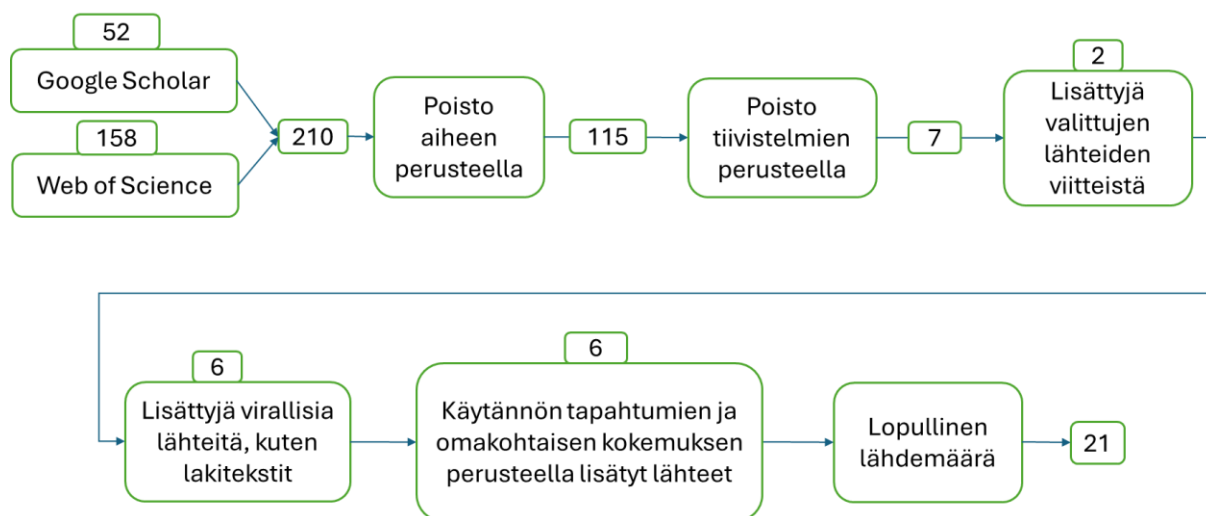
- TK1: Mitkä ovat keskeisimmät tietosuojaan liittyvät haasteet perusopetuksen järjestämisessä?
- TK2: Miten oppilaan yksityisyydensuoja toteutuu perusopetuksessa?

Tutkielma toteutettiin kirjallisuuskatsauksena. Lähteiden haku suoritettiin marraskuussa 2025, ja se kohdistettiin Google Scholar ja Web of Science -tietokantoihin. Google Scholarissa käytettiin hakulausetta (perusopetus "tietosuojasetus" OR tietoturva OR oppilas tietosuojaa* -site:theseus.fi -site:jyu.fi -site:utupub.fi -site:uef.fi -site:tuni.fi -site:ulapland.fi -site:oulu.fi -site:uwasa.fi -site:helsinki.fi). Haku rajattiin vuosiin 2022–2025, jotta tarkasteluun valikoituisivat ajankohtaisimmat lähteet. Hakulauseessa rajattiin opinnäytetyöt haun ulkopuolelle. Web of Sciencessä käytettiin hakulausetta ((Education OR school OR children) AND "data protection" AND GDPR).

Näiden perusteella valikoitui 210 lähde, joista karsittiin tiivistelmien perusteella ne lähteet, joissa aihe ei liittynyt opetuksen järjestämiseen. Jäljelle jäi 115 lähde, joista karsittiin 108 lähde tekstin tarkemman tarkastelun jälkeen. Tutkielmaan otettiin mukaan 7 lähde.

Näiden lisäksi virallisia lähteitä otettiin mukaan kuusi, jotka pitävät sisällään Euroopan unionin perusoikeuskirjan, apulaistietosuojavaltuutetun ohjauskirjeen, perusopetuksen opetussuunnitelman ja kolme lakitekstiä. Kaksi lähde löytyi muiden lähteiden lähdeluettelosta. Tutkielmassa tarkasteltavien asioiden liittämiseen konkreettiseen ja ajankohtaiseen tapaukseen tutkielmaan otettiin mukaan kaksi lähde, jotka käsittelevät Helsingin kaupunkiin kohdistunutta tietomurtoa. Työn aikana lisättiin kolme lähde ja näiden lähteiden valinnassa hyödynnettiin omakohtaista kokemusta työskentelystä kunnan tietosuojavastaavana. Lähdeaineiston valinnan vaiheet on esitetty kuvassa 1. Lopullinen lähdemäärä tutkielmassa on 21.

Lähteistä 18 on suomenkielisiä ja loput 3 ovat englanninkielisiä. Suomenkielisten lähteiden suuri määrä selittyy tutkielman rajauksesta suomalaisen perusopetukseen.

Kuva 1: Lähdeaineiston valinta

Tutkielman luku 2 käsittelee lainsäädännöllistä ympäristöä tietosuojan ja tietoturvan osalta, jota opetuksen järjestäjän tulee noudattaa. Luku 3 käsittelee opetuksen järjestäjän vastuuta sekä niistä aiheutuvia haasteita. Luvun 3 lopussa esitellään viitekehys, jonka tavoitteena on määrittellä digitalisaation kehitystyötä ohjaavat periaatteet, tavoitetila ja toimenpiteet. Luvussa 4 käydään läpi oppilaiden sekä huoltajien oikeuksista yksityisyyden suojaan ja omiin tietoihin ja sen ristiriitaa saada opetusta välttämättömistä taidoista liittyen digitaalisiin ympäristöihin. Luvussa 5 esitetään tutkielman tulokset ja johtopäätökset.

2 Tietosuojaan käsite ja tietosuojaan opetuksessa ohjaava lainsäädäntö

2.1 Tietosuojaan käsite

Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröityjen (oppilaiden, opettajien ja huoltajien) oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8. artikla vahvistaa jokaisen oikeuden henkilötietojensa suojaan.

Tietosuojaan tarkoituksena on osoittaa, milloin ja millä edellytyksillä henkilötietoja voidaan käsitellä. Tietosuojaan ensisijaisena suojelun kohteena on ihmisen yksityisyyden suoja. [3]

EU:n tietosuoja-asetuksen artiklan 4 mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan ”kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.” [4]

Henkilötiedot voidaan jakaa kolmeen pääkategoriaan: julkisiin, luottamuksellisiin ja salassa pidettäviin tietoihin. Aihetta käsitellään tarkemmin luvussa 3.

Julkisia henkilötietoja ovat esimerkiksi tiedot siitä, kuka opiskelee missäkin koulussa, mitä opintojaksoja henkilö on suorittanut ja minkälaisia arvosanoja henkilö on saanut. Näidenkin tietojen jakamiseen liittyy rajoitteita, ja tietoja luovutettaessa on aina noudatettava tietosuoja sääntelyä. Julkisiakaan henkilötietoja ei saa vapaasti julkaista verkossa. Julkisia henkilötietoja sisältävä julkinen asiakirja voidaan näyttää kenelle tahansa, mutta sitä ei voida kuitenkaan luovuttaa kopiona eikä sähköisesti kenelle tahansa. [5]

Luottamuksellisten henkilötietojen käsittelyyn liittyy tietosuojaan koskevia rajoituksia, mutta ne eivät ole ehdottomasti salassa pidettäviä. Tämä henkilötietoryhmä on laaja ja se sisältää oppilaan yhteystiedot, henkilötunnuksen, opetukseen liittyvät tiedot ja muut koulunkäynnin aikana syntyneet ei-salassa pidettävät tiedot. [6]

Salassa pidettävät henkilötiedot ovat arkaluonteisimpia ja niiden suojaaminen on erityisen tärkeää. Näihin kuuluviin henkilötietoihin luetaan oppilaan terveydentila, uskonnollinen tai poliittinen vakaumus ja etninen alkuperä. [6]

Tietosuojaan kuuluu rekisteröidyn päättävältä itseään koskevissa henkilötiedoissa. EU:n tietosuoja-asetus sisältää rekisteröidyn oikeudet, joita ovat:

- saada tietoa henkilötietojensa käsittelystä
- saada tutustua tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei voi käyttää kaikkia oikeuksiaan kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa, millä laista tulevilla perusteella henkilötietoja käsitellään. [4]

Tietosuojalla ei kuitenkaan tarkoiteta kaikissa tilanteissa henkilötietojen salassapitoa, eikä tietosuoja ole julkisuuden vastakohta. Tietosuojalla tarkoitetaan sekä julkisten että salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyä laissa säädettyjen reunaehtojen puitteissa. [7]

2.2 Tietosuoja opetuksessa ohjaava lainsäädäntö

Kunnan järjestämässä perusopetuksessa rekisterinpitäjänä on opetustoimen hallinnosta vastaava kunnan toimielin. Yleensä se on sivistyslautakunta.[2] Suomessa tietosuoja ohjaavat EU:n tietosuoja-asetus (2016/679) ja kansallinen tietosuojalaki (2018/1050). Näiden lisäksi ohjaavaa lainsäädäntöä löytyy erikoislainsäädännöstä, kuten perusopetuslaki (628/1998), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) lakia kutsutaan ”tiedonhallintalaiksi”, arkistolaki (831/1994) ja hallintolaki (434/2003).

Henkilötietoja voidaan kerätä vain lain perusteella. Perusopetuksessa peruste henkilötietojen käsittelylle on lakisääteisen velvoitteen noudattaminen ja joissain tapauksissa rekisteröidyn oma suostumus. Yksi tärkeimmistä opetuksen järjestäjän tavoista osoittaa noudattavansa lainsäädäntöä on osoitusvelvollisuus, joka on keskeinen periaate tietosuoja-asetuksessa.

Opetuksen järjestäjä voi osoitusvelvollisuuden avulla osoittaa, että se on toteuttanut tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet tietosuojan varmistamiseksi. Tämä osoitetaan dokumentoimalla tietosuojaan liittyvät käytänteet ja toimenpiteet. [4]

EU:n tietosuoja-asetuksen artikla 37:n mukaan tietosuojavastaavan nimittäminen on pakollista, kun tietojenkäsittelyä suorittaa viranomainen tai julkishallinnon elin (riippumatta siitä, mitä tietoja käsitellään) [4]. Perusopetuksen järjestäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, joten kunnan tietosuojavastaavan tehtäväkenttään kuuluu myös opetuksen järjestämiseen liittyvät tietosuoja-asiat.

”EU:n tietosuoja-asetuksen artikla 37:n mukaan tietosuojavastaavalla on oltava ainakin seuraavat tehtävät:

- antaa rekisterinpitäjälle tai henkilötietojen käsittelijälle sekä henkilö tietoja käsitteleville työntekijöille tietoja ja neuvoja, jotka koskevat niiden tämän asetuksen ja muiden unionin tai jäsenvaltioiden tietosuojasäännösten mukaisia velvollisuuksia;
- seurata, että noudatetaan tätä asetusta, muita unionin tai jäsenvaltion tietosuojalainsäädännöksiä ja rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimintamenettelyjä, jotka liittyvät henkilötietojen suojaan, mukaan lukien vastuunjako, tiedon lisääminen ja käsittelyyn osallistuvan henkilöstön koulutus ja tähän liittyvät tarkastukset;
- antaa pyydettyä neuvoja tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista ja valvoa sen toteutusta 35 artiklan mukaisesti;
- tehdä yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa;
- toimia valvontaviranomaisen yhteyspisteenä käsittelyyn liittyvissä kysymyksissä, mukaan lukien 36 artiklan mukainen ennakkokuuleminen ja tarvittaessa kuuleminen muista mahdollisista kysymyksistä.

Tietosuojavastaavan on tehtäviään suorittaessaan otettava asian mukaisesti huomioon käsittelytoimiin liittyvä riski ottaen samalla huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset.” [4]

Suomessa tietosuojaavaltuutetun toimisto valvoo tietosuojalainsäädännön ja muiden henkilötietojen käsittelyä koskevien lakien noudattamista. Tietosuojaavaltuutetun toimiston tehtävät ovat määritelty tietosujalain (2018/1050) luvussa 3. [8]

2.3 Tietoturvan käsite

Tutkimuksessa olen tähän saakka käsitellyt tietosuojan käsitettä ja tietosuojaohjaavaa lainsäädäntöä. Tietosuoja rakentuu pitkälti tietoturvan päälle ja voidaankin sanoa, että ilman tietoturvaa ei ole tietosuojaohjaavaa. Tietoturva ja tietosuoja käsitteet sekoittuvat joskus toisiinsa, näillä käsitteillä on selkeä eroavaisuus, mutta myös yhteisiä nimittäjiä. Kuva 2 esittää näiden termien eroavaisuudet ja yhdistävät tekijät.

Kuva 2: Tietoturva ja tietosuoja käsitteiden eroavaisuudet ja yhtäläisyydet

Yhtenä tietoturvan peruskäsitteenä voidaan pitää CIA-mallia (engl. confidentiality, integrity, and availability), joka koostuu luottamuksellisuudesta, eheydestä ja saatavuudesta.

”Luottamuksellisuudella tarkoitetaan sitä, että tiedot, järjestelmät ja palvelut ovat vain niihin oikeutettujen saatavissa eikä niitä luvatta paljasteta tai muutoin saateta sivullisten tietoon. Eheydellä tarkoitetaan sitä, etteivät tiedot, järjestelmät tai palvelut ole laitteisto- tai ohjelmistovikojen, luonnontapahtumien tai oikeudettoman inhimillisen toiminnan seurauksena muuttuneet tai tuhoutuneet. Käytettävyydellä tarkoitetaan sitä, että tiedot, järjestelmät ja palvelut ovat tarvittaessa niihin oikeutettujen esteettä hyödynnettävissä.” [9]

Kuntien tietoturvan kehittämisen kannalta tärkeitä toimijoita ovat muun muassa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Kyberturvallisuuskeskus, Digi- ja väestötietoviraston digiturvatiimi sekä Huoltovarmuusorganisaatio.

Koulujen tietoturvallisuuteen liittyvät asiat eivät poikkeakaan muiden organisaatioiden vastaavista asioista muuten kuin erityisesti opetuskäytön osalta ja opiskelijoiden ikärakenteen huomioon ottaen esimerkiksi ulkopuolisten palvelujen ikärajojen noudattamisessa. [9] Tämä vuoksi kunnilla ei ole mitään esteitä käyttää yleisiä tietoturvaan liittyviä viitekehyksiä tai lainsäädäntöä, kuten ISO 27001², NIS2³, CSF 2.0⁴ tai KATARI⁵, vaikka perusopetusta koskeva lainsäädäntö ei näitä velvoita käyttämään.

2.4 Tietoturvaa opetuksessa ohjaava lainsäädäntö

Kunnan tietoturvaa ohjaa vuonna 2020 voimaan tullut tiedonhallintalaki, jonka luvussa 4 tietoturvaa määritellään seuraavasti. Kunnan on seurattava toimintaympäristönsä tietoturvallisuuden tilaa ja varmistettava tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus koko niiden elinkaaren ajan. Kunnan on selvitettävä olennaiset tietojenkäsittelyyn kohdistuvat riskit ja mitoitettava tietoturvaluustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti. Tietoaineistojen muuttumattomuus on varmistettava riittävillä tietoturvatyökaluilla ja tietoaineistot on suojattava teknisiltä ja fyysisiltä vahingoilta. Tietoaineistojen alkuperäisyys, ajantasaisuus, virheettömyys, saatavuus ja käyttökelpoisuus on taattava. Tietoaineistojen saatavuutta on rajoitettava vain siinä määrin kuin tiedonsaantia tai käsittelyoikeuksia laissa erikseen rajoitetaan. Kunnan on lisäksi huolehdittava siitä, että tietoaineistot voidaan tarvittavilta osin arkistoida. Tietoaineistoja on käsiteltävä ja säilytettävä toimitiloissa, jotka täyttävät luottamuksellisuuden, eheyden ja saatavuuden vaatimukset riittävän turvallisesti. [10]

Kuntaliitto suoritti kuntien digitalisaatiokartoituksen 2024. Yhtenä osiona oli kuntien digitaalisen turvallisuuden, joka kattaa käsitteenä kyberturvallisuuden, tietoturvallisuuden ja tietosuojan sekä niihin liittyvän jatkuvuudenhallinnan ja varautumisen. [11]

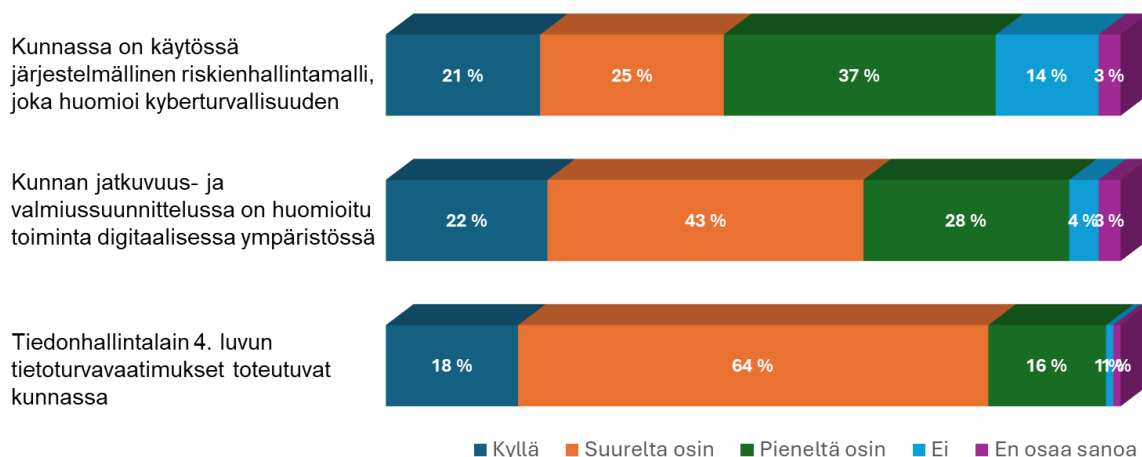
Digitalisaatiokartoitus tuo hyvin esille kuntien välisen tasoeron digitaalisen turvallisuuden toteuttamisessa (kuva 3).

² <https://www.iso.org/standard/27001>

³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/nis2-directive>

⁴ <https://csrc.nist.gov/pubs/cswp/29/the-nist-cybersecurity-framework-csf-20/final>

⁵ <https://um.fi/katakri-tietoturvallisuuden-auditointityokalu-viranomaisille>

Kuva 3: Digitaalinen turvallisuuden osa-alueiden toteutuminen kunnissa [11]

Kuvan 3 tausta datasta nousee esille, että kunnan koolla on merkittävä vaikutus digiturvallisuuden tasoon. Kyselyyn vastasi 147 kuntaa. Kaikki yli 100 000 asukkaan kunnat kokevat, että tiedonhallintalain neljännen luvun vaatimukset toteutuvat niiden toiminnassa ”suurelta osin”. Kun taas alle 2000 asukkaan kunnista 44 % ilmoitti, että vaatimukset toteutuvat vain pieneltä osin. Kysymyksessä riskienhallintamallista ero suurten ja pienten kuntien välillä kasvoi entisestään. Alle 2000 asukkaan kunnista yhdelläkään ei ole riskienhallintamallia täysin käytössä ja suurin osa vastauksista sijoittui kategoriaan pieneltä osin tai ei ollenkaan. [11]

Edellä mainittu tulos johtuu kunnan mahdollisuuksista allokoita resursseja digiturvallisuuteen. Lain vaatimukset kohdistuvat samantasoisina niin suuriin kuin pieniinkin kuntiin, jolloin mahdollinen resurssien puute näkyy tuloksissa. Tämä ei kuitenkaan suoraan tarkoita sitä, että isompien kaupunkien asukkaat voisivat olla varmoja, että heidän tietonsa ovat turvassa. Vaikka resursseja käytetään isoissa kaupungeissa tietoturvaan enemmän, on myös suojattavien laitteiden, ohjelmistojen ja käsiteltävien tietojen määrä suuri. Nämä kohteet ovat juuri näistä syistä houkuttelevia kyberrikollisille. Tästä esimerkkinä on Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan kohdistunut tietomurto vuodelta 2024, jota käsitelen seuraavissa kappaleissa.

Tietomurto tapahtui 30.4.2024 ja arvion mukaan hyökkääjät saivat 4 462 080 tiedostoa, joista asiakirjoja oli 2 483 577. Tietomurron laajuus oli niin suuri, että valtioneuvosto päätti

4.7.2024 asettaa Onnettomuustutkintakeskuksen yhteyteen itsenäisen ja riippumattoman tutkintaryhmän selvittämään tapahtumien kulkua. Tutkintaryhmän raportista ilmenee useamman tietoturvaan liittyvän osa-alueen pettäneen tässä tapauksessa. Seuraavat tekijät edesauttoivat tapahtuman syntymiseen: Käytössä oli vanha VPN-reititin, joka oli elinkaarenhallinnan ulkopuolella ja reitittimessä oli tunnettuja haavoittuvuuksia sekä virheellisiä asetuksia, joita hyökkääjät hyödynsivät. Salasanojen hallinnassa oli puutteita ja VPN-reitittimelle kirjaututtiin kahden oppilaan tunnuksilla, jotka olivat vuotaneet pimeään verkkoon. Verkkolevyille oli kertynyt hallitsemattomasti vanhoja asiakirjoja, joita ei ollut poistettu asianmukaisesti ja näin ollen vuotaneiden asiakirjojen määrä oli tarpeettoman suuri. Palvelinten ja tietoliikenteen hälytysten ja valvonnan puutteet, joka mahdollisti rikollisten pitkäaikaisen hyökkäyksen. Lokitietojen asetuksia ei ollut määritelty oikein ja tämä vaikeutti asian selvittelyä. Tutkintaryhmän selvitys sisälsi neljä turvallisuussuositusta. Suosituksissa painotettiin lainsäädännön selkeyttämistä, tietoturvapuutteiden havaitsemista valtakunnallisesti, tietomurtotapausten tehokkaaseen viestintään ja tietoturvan riskienhallintaan. [12]

Helsingin kaupunki tehosti tietoturvaa ja toteutti välittömästi tietomurron tultua ilmi erilaisia suojaustoimenpiteitä. Tällä tavoin murtautuja onnistuttiin pysäyttämään, eikä murtautujasta ole verkossa havaintoja tämän jälkeen. Rikolliset tahot eivät ole tämänhetkisen tiedon mukaan levittäneet tai väärinkäyttäneet saatuja tietoja. Kaupunki käynnisti tietoturvajohtamisen muutoshankkeen, joka aloitti lukuisia toimenpiteitä tiedonhallinnan, tietoturvan ja tietosuojan parantamiseksi. Muutoshankkeen tavoitteita ovat: tietoturvajohtamisen vastuiden läpikäyminen ja uudelleen määrittely, tietoturvariskien tunnistaminen ja reagointi niihin, tietoturvan valvonnan ja korjaustoimenpiteiden tehokas toteuttaminen, varmistaa henkilökunnan osaaminen ja turvata palveluiden tuottamiseen tarvittavat resurssit. [13]

3 Opetuksen järjestäjän vastuut, haasteet ja tavoitetila

3.1 Opetuksen järjestäjän vastuut

Opetuksen järjestäjä on vastuussa suuresta määrästä henkilötietoja. Isommissa kunnissa rekisteröityjen määrä lasketaan tuhansissa. Käsiteltävien henkilötietoryhmien määrä on myös suuri, ja se kattaa ison joukon henkilötietoja, tavanomaisista arkaluonteisiin tietoihin. Oppilaiden henkilötiedot voivat olla sähköisessä muodossa tai paperilla. Sähköiset tiedostot käsittävät laajan joukon eri formaatteja, kuten tekstiä, valokuvia tai ääni- ja kuvatallenteita. Taulukko 1 esittelee perusopetuksessa olevat henkilötietorekisterit ja niiden sisältämät henkilötiedot.

Taulukko 1 perusopetuksessa olevat henkilötietorekisterit, koottu lähteistä [5], [9].

Opiskelijahallinnon tarpeisiin liittyvät rekisterit	Pedagogisiin tarpeisiin liittyvät rekisterit	Järjestäjähallinnon tarpeisiin liittyvät rekisterit
Oppilastietojen hallintajärjestelmä <ul style="list-style-type: none"> - nimi - henkilötunnus - osoitteet - sähköpostiosoite - kansalaisuus - äidinkieli - kotikunta - uskontokunta - poissaolot - kurinpitokeinoja koskevat merkinnät - koulunkäynnin historia - koulukuljetukseen liittyvät tiedot - koulujen ja virastojen päätökset 	Sähköiset oppimisympäristöt <ul style="list-style-type: none"> - oppilaan kirjautumistiedot - ohjelmiston keräämät oppimiseen liittyvät tiedot - loki- ja muut tekniset tiedot Tiedon tuottamista, käsittelyä sekä jakamista tukevat ohjelmistot <ul style="list-style-type: none"> - oppilaan kirjautumistiedot - oppilaan tuotokset - video- ja kuva tallenteet - loki- ja muut tekniset tiedot 	Kameravalvonta <ul style="list-style-type: none"> - videotallenne - tallennusaika Keskitetty pääsyoikeuksien hallinta <ul style="list-style-type: none"> - sähköpostiosoite - pääsyoikeudet - lokitiedot Tapaturmailmoitusrekisteri <ul style="list-style-type: none"> - tapaturmavastuiden hoito
Opiskeluhuollon rekisteri <ul style="list-style-type: none"> - oppilaan perustiedot - opiskeluhoitokertomus - suostumukset 		

Taulukossa 1 esitetyistä tiedoista arkaluonteisia tietoja ovat etninen alkuperä, uskonnollinen vakaumus ja terveyttä koskevat tiedot. Tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen ja kansallisesti tulkittuna arkaluonteisten tietojen käsittelyä on lainsäädännössä rajoitettu siten, että käsittelyn tulee olla nimenomaisesti säädettyä ja rajoittua välttämättömään. Nämä tiedot kuuluvat yksityiselämän suojan ydinalueelle, ja ne ovat salassa pidettäviä tietoja. [4]

Perusopetuksessa pedagogiseen tarkoitukseen käytettävien sähköisten oppimisympäristöjen määrä vaihtelee suuresti. Tähän vaikuttavat suoraan koulujen oppilasmäärät ja opetuksen järjestäjän tahtotila käyttää opetukseen liittyviä ohjelmistoja. Tähän tutkimukseen valitusta tai tutkimuksen aikana löytyneestä kirjallisuudesta ei suoraan löytynyt tilastoja käytettyjen ohjelmistojen määrästä. Tutkielman laatija toimii itse kuuden kunnan tietosuojavastaavana ja jo näiden kuntien osalta käytettyjen ohjelmistojen määrissä on suuria eroja. Suurimmassa kunnassa on käytössä satoja ohjelmia ja pienimmissä kunnissa ohjelmien määrä lasketaan kymmenissä. Opetuksen järjestäjän on jokaisen ohjelmiston osalta toteutettava kaikki lainsäädännöstä tulevat velvollisuudet. Tämä luonnollisesti vaikuttaa suoraan työmäärään, jonka kunta joutuu tekemään täyttääkseen vastuunsa. Taulukossa 2 esitetään joitain pedagogiseen tarkoitukseen perusopetuksessa käytettäviä ohjelmistoja.

Taulukko 2: pedagogiseen tarkoitukseen käytettäviä ohjelmistoja

Sähköiset oppikirjat	Matematiikka / ohjelmointi	Pelilliset oppimisympäristöt	Multimedia / Some
- SanomaPro	- Geogebra	- Näppitaituri	- Youtube
- FinnLectura	- Ville	- Seppo.io	- Padlet
- Schildts & Söderströms	- MineCraft educa-tion edition	- Quizizz	- Someturva
- E_Oppi	- Tie kooderiksi	- WordWall	- Howspace
- WSOY	- 10Monkeys	- Pikkuyrittajat	- ThingLink
- Edita digitaaliset oppikirjat	- Tinkercad	- Ärratreeni	- Canva
- Studeo	- Code.org	- Sammon salat	- Lego EV3 Classroom
- Edukustannus	- Scratch	- Crossword Labs	- What's That Sound?
- Otava Oppimisen palvelut	- Matikka-ahmatti	- Oppi ja Ilo	- iMovie

Opetuksen järjestäjän on tarkastettava jokaisen ohjelmiston osalta ennen sen käyttöönottoa, liittykö sovelluksen käyttöön henkilötietojen käsittelyä, ja jos liittyy, onko sellainen käsittely lain mukaan mahdollista. Pedagogisen soveltuvuuden ja tietoturvallisuuden arviointi on myös tehtävä aina, vaikka sovelluksen käyttö ei edellyttäisi kirjautumista tai muuta henkilötietojen käsittelyä. Henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön lisäksi on opetuksen järjestäjän otettava huomioon erikoislainsäädäntö. Esimerkiksi opetusmateriaalit eivät saa sisältää mainoksia, ja monet ilmaiset ohjelmistot karsiutuvat tämän vuoksi pois. [14]

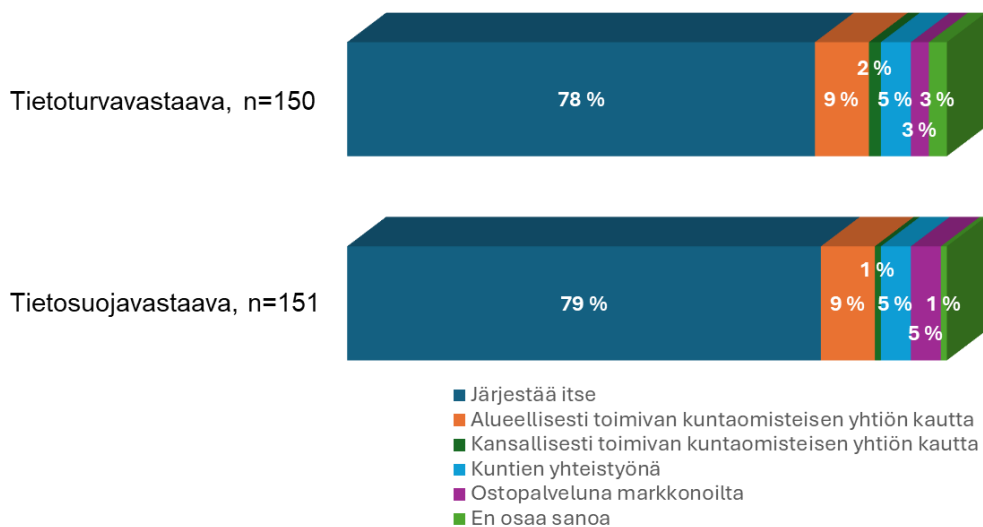
Opetuksen järjestäjällä on vastuu kertoa oppilaille ja heidän huoltajilleen, miten heidän henkilötietojensa käsitellään. Informoinnin tarkoituksena on, että oppilaat saavat kattavan ja selkeän kuvan asiasta ja informaation tulee olla ymmärrettävää kohderyhmän näkökulmasta.

[4] Liite 1 on tutkielman laatijan tekemä tietosuojaseloste Laitilan kaupungin oppilastietojen hallintajärjestelmästä. Tämän tietosuojaselosteen kohderyhmänä ovat ensisijaisesti oppilaiden huoltajat.

Opetuksen järjestäjän ja järjestelmän toimittajan tulee myös laatia keskenään tietosuojaasetuksen mukainen henkilötietojen käsittelyä koskeva sopimus. Lisäksi rekisterinpitäjän on huolehdittava, että henkilötietojen käsittelijä ja sen palveluksessa olevat ja henkilötietoja käsittelevät henkilöt sitoutuvat noudattamaan salassapitovelvollisuutta. [7]

Opetuksen järjestäjä vastaa rekisterinpitäjän roolissa myös tietosuojaan liittyvien dokumenttien ylläpidosta, riittävän turvallisten ohjelmistojen ja laitteistojen valinnasta, pääsyoikeuksien hallinnasta, henkilökunnan ja muiden tietoja käsittelevien riittävästä koulutuksesta.

Hyvä tietosuoja vaatii monen asian huomioon ottamista ja tämän vuoksi kunnan on lain mukaan nimettävä tietosuojavastaava, joka toimii asiantuntijana ja vastaa henkilötietojen käsittelyn valvonnasta ja koulun lakisääteisen tietosuojan noudattamisen varmistamisessa. Lainsäädännölliset ohjeet määrittelevät erilaisia tapoja tietosuojavastaavan nimittämiseen, tietosuojavastaava voi olla kunnan työntekijä tai ulkoinen palveluntarjoaja. Tämä valinta voi vaikuttaa merkittävästi siihen, miten hän voi toteuttaa tehtäviään sosiaalisessa kontekstissa. Opetuksen järjestäjän on huolellisesti punnittava tätä asiaa valintaa tehdessä, jotta ei päädytä tilanteeseen, joissa tietosuojavastaavan asema on heikko ja se estää vahvan tietosuojakulttuurin rakentumisen koulussa. Punnittavana on osaaminen, mahdolliset eturistiriidat, henkilökohtainen saavutettavuus ja sosiaalisen asema sekä koulun sisäiset odotukset. [15] Kuntaliiton vuonna 2024 tekemän digitalisaatiokartoitus mukaan tietosuojavastaavan toiminnot on pääasiallisesti järjestetty kunnassa, kuten kuva 4 esittää.

Kuva 4: Miten tietoturva- ja tietosuojavastaavan toiminnot on pääasiallisesti järjestetty kunnassa [11]

3.2 Opetuksen järjestäjän haasteet ja niihin vastaaminen

Kirjallisuuden perusteella opetusta järjestettäessä ilmenee seuraavia tietosuojaan liittyviä haasteita:

- **Digitalisaation nykytila opetuslalla on moninainen** ja tämä luo tilanteen, jossa osaamisen, palveluiden ja tiedon taso vaihtelee merkittävästi eri toimijoiden välillä. Tämä hajanaisuus aiheuttaa haasteita erityisesti tietosuojaan ja tietoturvaan liittyen. Lisäksi opetuksen järjestäjät joutuvat jatkuvasti sopeutumaan muuttuviin toimintaympäristöihin, mikä lisää vaatimuksia ja paineita jatkuvasti muuttuvan digitaalisen ympäristön hallintaan. [16]
- **Opetuskäytössä ilmenee epäselvyyksiä** muun muassa verkkopohjaisten oppimislustojen, pilvipalveluiden ja henkilökohtaisten digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisessä. Samoin haasteita syntyy organisaatioiden välisessä tiedonvaihdossa sekä uusien palveluiden käyttöönotossa. [16]
- **Kunnissa noudatetaan vaihtelevia suosituksia tietoturvan ja tietosuojan osalta**, ja esimerkiksi samojen ohjelmistojen turvallisuusarviointeja tehdään toistuvasti eri tahojen toimesta, mikä aiheuttaa päällekkäisyyksiä. Kasvatuksen ja opetuksen

digitalisaatiohankinnoissa on koettu vaikeaksi hallita kaikkia tietosuojaan ja -turvaan liittyviä osa-alueita kattavasti. [16]

- **Teknologian nopea kehitys ja uusien ratkaisujen, kuten tekoälyn, esiinmarssi** sekä näihin liittyvä lisääntyvä sääntely niin kansallisella kuin EU-tasolla edellyttävät, että tietosuojaan ja tietoturvaan liittyviä käytäntöjä tarkistetaan ja päivitetään jatkuvasti. Tämä vaatii osaamista ja resursseja. [16]
- **Tietosuojavastaavan keskeisen roolin tunnistaminen koulun onnistuneessa tietosuojakulttuurissa.** Tietosuojavastaava vaikuttaa koulun tietosuojakäytäntöihin joko myönteisesti tai kielteisesti. Tähän vaikuttavat tietosuojavastaavan osaaminen, työsuhteen määrittely (oma työntekijä vai ulkopuolinen toimija) ja sosiaalinen integroituminen työyhteisössä. Kokonaisuus on monien osien summa, ja aina ei ole selvää, mitkä sosiaaliset dynamiikat mahdollistavat turvallisen digikulttuurin kouluissa. [15]
- **Opettajien osaaminen:** Esi- ja perusopetuksen digitalisaation tilannekuva 2025 raportti pitää sisällään opetuksen järjestäjille suunnatun kyselyn, jossa kolme eniten tunnistettua haastetta digitalisaation kehittymiselle olivat opettajien digipedagoginen osaaminen, opettajien tekninen osaaminen ja opettajien asenteet. [17] Kuvassa 5 opetuksen järjestäjille suunnatun kyselyn vastaukset kokonaisuudessaan.

Kuva 5: Digitalisaation hyödyntämisen haasteita opetuksen järjestäjien kanalta [17]

Perusopetuksen digitalisaation tavoitetilä tietosuoja ja -turvan näkökulmasta.

Valtiontalouden tarkastusviraston raporteissa (2019, 2020) on todettu tarve yleissivistävän koulutuksen digitalisaation ohjauksen kehittämiseksi [18]. Opetus- ja kulttuuriministeriön aloitti Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön digitalisaation viitekehystyön työn, jonka tavoitteena on määrittellä digitalisaation kehittämistyötä ohjaavat periaatteet, tavoitetilä ja toimenpiteet. Opetuksen järjestäjän näkökulmasta tietosuoja ja tietoturvan onnistunut toteutus edellyttää kykyä ylläpitää digitaalisia ympäristöjä, jotka vastaavat pedagogisiin tarpeisiin. Tietosuoja ja -turva on huomioitava digitaalisen ympäristön koko elinkaaren ajan – aina hankinnan suunnittelusta käytöstä poistamiseen saakka.

Toimialalla on selkeä tarve yhteisille, kansallisille toimintamalleille, jotka tukevat kasvatuksen ja opetuksen tietosuoja ja -turvaa käytännönläheisesti. Tavoitetilassa eri koulutuksen järjestäjät hyödyntävät yhteisiä toimintatapoja, osaaminen on vakiintunut vaaditulle tasolle ja tukirakenteet ovat selkeästi määriteltyjä. Vastuukysymyksistä eri organisaatioiden ja hallinnon tasojen välillä vallitsee yhteinen ymmärrys. Tietosuojaan liittyvä työ on organisoitu uudelleen siten, että päällekkäisyyksiä on karsittu ja yhteistyö on laajaa ja koordinoitua.

Hankintaprosesseissa voidaan nojautua yhteisiin suosituksiin ja ohjeisiin, jolloin varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen järjestäjät eivät jää yksin tietoturvaan ja -suojaan liittyvien kysymysten kanssa. Kokonaisuutena tietosuoja ja -turvan kenttä on kehittynyt kohti keskitetympää ja syvempää asiantuntemusta, ja yhä useammat toimijat voivat tukeutua yhteisiin pelisääntöihin ja toimintamalleihin. [16]

4 Oppilaan oikeudet yksityisyyden suojaan ja sen toteutuminen

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsilla on oikeus yksityisyyteen. Asia korostuu digitaalisissa ympäristöissä, joissa tietoa liikkuu paljon. Digitaaliset ympäristöt tulevat yhä tärkeämmäksi osaksi lasten elämää sekä koulutuksessa että vapaa-aikana. Tämä kehitys tarjoaa uusia mahdollisuuksia lasten oikeuksien toteuttamiseen, mutta luo myös uhkia. [19]

Tietosuojalain kolmannessa luvussa säädetään henkilötietojen käsittelyyn sovellettavista rekisteröidyn oikeuksista. Rekisteröidyn käytettävissä olevat oikeudet määräytyvät sen perusteella, mitä tietosuojalain mukaista käsittelyperustetta sovelletaan. Taulukko 2 esittelee tiivistetysti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteen suhteutettuna rekisteröidyn oikeuksiin. [4]

Taulukko 2: Oikeusperusteet henkilötietojen käsittelylle [4]

Rekisteröidyn oikeudet oikeusperusteen mukaan	Suostumus	Sopimus	Lakisääteiset velvoitteet	Yleinen etu tai julkinen tehtävä	Rekisterinpitäjän oikeutettu etu	Elintärkeiden etujen suojaaminen
Oikeus saada tietoa henkilötietojen käsittelystä	Kyllä	Kyllä	Kyllä, ellei laissa erikseen säädetty poikkeusta	Kyllä, ellei laissa erikseen säädetty poikkeusta	Kyllä	Kyllä
Oikeus saada tutustua tietoihin	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oikeus oikeista tiedoista	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oikeus poistaa tiedot	Kyllä, perumalla suostumuksen	Kyllä, jos sopimuksessa ei muuta määrätä	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
Oikeus rajoittaa tietojen käsittelyä	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oikeus vastustaa tietojen käsittelyä	Ei	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä	Ei
Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen	Kyllä	Kyllä	Ei	Ei	Ei	Ei
Oikeus olla joutumatta automattisen päätöksenteon kohteeksi	Kyllä, jos asiaa ei ole toisin määritetty suostumuksessa	Kyllä, jos asiaa ei ole toisin määritetty sopimuksessa	Kyllä, ellei laki toisin määrää	Kyllä	Automaattinen päätöksenteko ei ole sallittu	Automaattinen päätöksenteko ei ole sallittu

Perusopetuksessa henkilötietojen käsittelyn pääsääntöisenä oikeusperusteena on lakisääteiset velvoitteet (perusopetuksen järjestäminen ja toteuttaminen perusopetuslain mukaisesti).

Tällöin tietojen käsitteleminen ei edellytä rekisteröidyn erillistä suostumusta. [2]

Käsittelyn oikeusperuste voi olla joissain tapauksissa rekisteröidyn suostumus. Suostumuksen käyttöä käsittelyperusteena on käytettävä harkitusti, koska opetuksen järjestäjän ja oppilaan

välillä vallitsee selkeä epäsuhta. [2] Suostumuksen käytössä on myös huomioitava kansallisen tietosuojalain (2018/1050) pykälä 5, ”Kun henkilötietoja käsitellään tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun suostumuksen perusteella ja kyseessä on tietosuojasetuksen 4 artiklan 25 kohdassa tarkoitettujen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen suoraan lapselle, lapsen henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos lapsi on vähintään 13-vuotias.”. Tämä tarkoittaa, että alle 13-vuotiaan lapsen osalta suostumuksen antaa huoltaja. [8]

Rekisteröidyn oikeudesta päästä omiin tietoihin on säännelty tietosuojasetuksen 15 artiklassa. Tämä rekisteröidyn oikeus saada pääsy tietoihinsa koskettaa myös lasta. Artiklan mukaan ”rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä, ja jos näitä henkilötietoja käsitellään, oikeus saada pääsy henkilötietoihin.”. [4]

Tietosuojasetus asettaa lähtökohtaisesti lapsen henkilötietojen lainmukaiselle käsittelylle tiukat kriteerit, joita koulujen on noudatettava. Toisaalta lapsella on oikeus saada opetusta välttämättömistä ja tarpeellisista tiedoista ja taidoista liittyen digitaalisiin ympäristöihin. [1] Tieto- ja viestintäteknologiaa käsitellään OPS:n tavoitteissa vahvasti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden, monilukutaidon opettamisesta, laaja-alaisen osaamisen, oppimisympäristöjen ja teknologian opetukselle tarjoamien hyötyjen näkökulmasta [20]. Näin ollen koulut eivät voi täyttää tehtäväänsä ilman Tieto- ja viestintäteknologian (TVT) hyödyntämistä oppimisen tukena ja kohteena. TVT:n käytöstä johtuva laajamittainen tiedon kerääminen uhkaa kuitenkin lapsen yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa. Näiden erilaisten intressien yhdistäminen on haastavaa ja rajoittaa TVT:n käyttöä perusopetuksessa. [1]

Perusopetuksen järjestäminen on yksittäisten sovellusten ja sähköisten oppimisympäristöjen käytön osalta väljästi määritelty peruste henkilötietojen käsittelylle. Sähköisiä oppimisympäristöjä voi yhdellä opetuksen järjestäjällä olla satoja, kuten luvussa 3 tuotiin esille. Tällöin henkilötietojen käyttötarkoituksen määrittelemine ennakkoon, esimerkiksi tietojen minimointivaatimuksen osalta on hankalaa. Moni sovelluksista seuraa, jakaa tietoa ja profiloi käyttäjiään mitä erilaisimpia tarkoituksia varten. [1] Opetuksen järjestäjällä ei ole aina mahdollisuutta saada kaikkea tietoa, jota yksittäinen sovellus käyttäjästä kerää.

Käytännön esimerkkinä toimii Google for Workspace Education -ohjelmisto, joka on hyvin laajasti käytössä suomalaisissa kouluissa. Moni opetuksen järjestäjistä käyttää ohjelmiston ilmaisversiota. Googlen yksi merkittävä liiketoimintamalli perustuu ilmaisille tuotteille vastineeksi käyttäjätiedoista, joita voidaan käyttää heidän järjestelmiensä ja palveluidensa optimointiin. Oppilaiden henkilötietojen käyttö Googlen liiketoiminnan parantamiseen ei ole tarkoituksenmukaista. Ongelmaksi kuitenkin muodostuu vaihtoehtojen vähyys, markkinoita hallitsee kaksi teknologiajättiä (Google ja Microsoft), joilla on kattava valikoima opetuksessa tarvittavia ohjelmistoja. [21]

5 Yhteenveto ja päätelmät

Tietosuoja ja -turvan varmistaminen lain edellyttämällä tavalla on sen laaja-alaisuuden vuoksi haasteellista. Jatkuva digitalisaation lisääntyminen opetuksessa haastaa opetuksen järjestäjiä yhä enemmän. Helpotusta tähän haasteeseen tuovat kansalliset ja EU-tasoiset viitekehykset, jotka auttavat jäsentämään uudelleen aiheen ympärillä tehtävää työtä siten, että toistuvat ja päällekkäiset tehtävät vähentyvät ja yhteistyötä tehdään laajasti ja järjestäytyneesti opetuksen järjestäjien kesken. Esimerkiksi hankintoja tehtäessä voidaan nojautua yhteisiin ohjeistuksiin ja suosituksiin.

Tässä tutkielmassa keskityttiin tietosuojaan vaikutuksiin perusopetuksen järjestämisessä. Tutkielmassa esitettiin lainsäädännön asettamat raamit ja käytiin läpi opetuksen järjestäjän vastuita tietosuoja ja -turvan osalta ja tarkasteltiin, miten nämä peilautuvat oppilaan yksityisyydensuojaan. Edellä mainituilla haettiin vastaukset seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

TK1: Mitkä ovat keskeisimmät tietosuojaan liittyvät haasteet opetuksen järjestämisessä?

Keskeisimmät haasteet liittyivät monitulkintaiseen lainsäädäntöön, muuttuvaan ja yhä digitalisoituvaan ympäristöön. Samalla lainsäädännölliset vastuut kasvavat edelleen ja toimintaympäristön kehittäminen muuttuu jatkuvasti kompleksisemmäksi. Lainsäädäntö on tuonut lisää dokumentointivelvoitteita erilaisten vaikutustenarviointien ja osoitusvelvollisuuksien muodossa. Tämä kaikki vaatii lisäresursseja, ja kuntien nykyisessä taloustilanteessa tämä on haastavaa. Edelleenkin digitalisaation kehittäminen voi monessa kunnassa olla yhden tai korkeintaan muutaman henkilön vastuulla ja tällöin tietoturvan suunnitelmalliseen ja dokumentoituun kehittämiseen ei aika riitä.

TK2: Miten oppilaan yksityisyydensuoja toteutuu perusopetuksessa?

Tietosuoja-asetuksen tarjoama suoja lasten henkilötiedoille koulumaailmassa on lopulta rajallinen, vaikka asetuksen johdanto korostaa lapsen erityisasemaa ja tarvetta erityiseen suojeluun. Kuten tutkielmassa todettiin oppilaan yksityisyyden suojaa, voidaan tarkastella kahdesta eri näkökulmasta. Koulun yhtenä tehtävänä on opettaa oppilaille tietosuoja ja -turvan perusteet, jotta heillä on hyvät valmiudet ja ymmärrys ohjelmistojen ja laitteistojen turvalliseen käyttöön. On myös muistettava, että huoltajilla on oma roolinsa tässä asiassa. Oppilaiden saaman tiedon taso riippuu opettajien taidoista ja halusta pysyä ajan tasalla tietoturva-asioista. Opettajia ohjaa opetussuunnitelma, mutta teknologian nopean kehityksen

vuoksi opettajilta vaaditaan myös oma-aloitteisuutta. Tämän vuoksi näen, että oppilaat voivat olla eriarvoisessa tilanteessa riippuen koulusta, jossa he opiskelevat. Toinen näkökulma liittyy oppilaan yksityisyyden suoja toteutumiseen niissä palveluissa ja ohjelmissa, joita oppilas käyttää suorittaessaan oppivelvollisuutta. Opetuksen järjestäjä käyttää kymmeniä jopa satoja ohjelmistoja opetuksessa. Käytön perusteena on lakisääteisen velvoitteen täyttäminen, jolloin oppilas ei voi kieltäytyä ohjelmiston käytöstä. Tämä asetelman pitäisi luoda jokaiselle opetuksen järjestäjälle tarpeen erityiseen huomioon oppilaiden yksityisyydensuojasta ja tietoturva. Tutkielman tekijän omaan kokemukseen ja kirjallisuuteen perustuen näin ei kaikkien opetuksen järjestäjien osalta tapahdu. Syyt ovat moninaiset neljä suurinta syytä mielestä ovat: johdon motivaatio tietoturvaan, riittävä henkilöstöresurssointi, ajantasaiset ohjelmistot ja laitteistot, johdon ja muun opetushenkilökunnan tietämys.

Kun tarkastellaan tutkimuskysymyksiä yhdessä, huomataan jännite opetuksen sisällön ja menetelmien sekä tietosuojalainsäädännön vaatimusten välillä. Opetussuunnitelman (OPS) perusteissa lasten digitaalista lukutaitoa pidetään avaintekijänä. Toisaalta laaja henkilötietojen kerääminen uhkaa lapsen oikeutta yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan. Tämä herättää kysymyksen suojellaanko vai osallistetaanko oppilaita. Loppujenlopuksi kyse on jännitteestä lapsen eri oikeuksien välillä.

Yksityisyydensuoja on yksi perusoikeuksista ja sen jatkuva kehittäminen on avainasemassa, tämän perusoikeuden turvaamiseksi. Päätelmissä kiinnittäisinkin huomiota seuraaviin kehityskohteisiin:

Yhteistyö muiden opetuksen järjestäjien ja toimijoiden kanssa on merkittävä arjen tuki. Henkilökunnan tietoturva- ja tietosuojakoulutuksen täytyy olla säännöllistä ja ajantasaista. Tietosuojan ja tietoturvan riskianalyysejä tulisi hyödyntää laajemmin riskitekijöiden tunnistamiseksi etupainotteisesti ja tämä auttaa korjaamaan mahdolliset ongelmat ajoissa. Tämä edellyttää kunnilta ennakoivia, välittömiä ja jatkuvia toimenpiteitä tietojen käsittelyyn ja tallentamiseen liittyvän riskienhallinnan parantamiseksi, jotta voidaan varmistaa tietojen luotettavuus ja tietoturva.

Tietosuojavastaavalla on keskeinen rooli koulun onnistuneessa tietosuojakulttuurissa. Tähän vaikuttavat tietosuojavastaavan tekemät konkreettiset päätökset tietosuojakäytännöistä, kuten suostumusten hallinnasta, tietojen käsittelyn läpinäkyvyydestä, oppilaiden oikeuksista tiedottamisesta ja henkilöstön kouluttamisesta tietosuojakulttuurin edistämiseksi.

Opetuksessa käytettävien ohjelmistojen määrän huomattava vähentäminen ja opetuksessa käytettäville ohjelmistoille yhteinen sertifiointiprosessi, jotta jokaisen opetuksen järjestäjän ei tarvitse itse arvioida ohjelmiston soveltuvuutta. Kriteereinä voi olla digitaalisille oppimisympäristöille sisäänrakennettu henkilötietojen suoja jo suunnitteluvaiheessa ja tietosuoja-asetuksen vaatimusten huomiointi kokonaisvaltaisesti. Huomioon olisi otettava myös, että opetusteknologian ja perusopetuksen ei tule toimia alustana yritysten tiedonkeruulle, mikä vaarantaa lasten yksityisyyden ja henkilötietojen suojan.

Lähdeluettelo

- [1] E. Silvennoinen, M. Tedre, ja T. Valtonen, ”Datafikoituva peruskoulu – tasapainoilua lapsen henkilötietojen suojan ja opetuksen tavoitteiden välillä”, *Lakimies*, vol. 122, nro 5, s. 655–678, loka 2024.
- [2] L. Francke ja S. Haanpää, ”Tietosuoja- asetus ja lasten oikeudet erityisesti perusopetuksen ammattilaisten näkökulmasta”, 2019, s. 6.
- [3] Euroopan unioni, ”Euroopan unionin perusoikeuskirja”. 7. kesäkuuta 2016. [Verkossa]. Saatavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT>
- [4] Euroopan parlamentti ja neuvosto, **Asetus (EU) 2016/679*, vol. 119. 2016. Viitattu: 18. syyskuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/fin>
- [5] Opetushallitus, ”Julkisuus ja tiedonhallinta opetustoimessa | Opetushallitus”. Viitattu: 7. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/julkisuus-ja-tiedonhallinta-opetustoimessa>
- [6] T. Alasalmi ja A. Hermiö, ”Ammatilliseksi opettajaksi 2.0”. Viitattu: 25. syyskuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: https://julkaisut.haaga-helia.fi/wp-content/uploads/sites/4/2025/06/ammattilliseksi_opettajaksi_2-1.pdf
- [7] S. Posio, *Yksityisyyden suoja sosiaalihuollossa*. Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2008. Viitattu: 2. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://edition.fi/lakimiesyhdistys/catalog/book/522>
- [8] ”Tietosuojalaki | 1050/2018 | Lainsäädäntö | Finlex”. Viitattu: 15. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2018/1050>
- [9] Opetushallitus, ”Tietoturva ja -suoja koulussa”. Viitattu: 9. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoturva-ja-suoja-koulussa>
- [10] ”Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta | 906/2019 | Lainsäädäntö | Finlex”. Viitattu: 16. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2019/906>
- [11] Kuntaliitto, ”Digitaalinen turvallisuus”. Viitattu: 21. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/digitalisaatiokartoitus-2024/8-digitaalinen-turvallisuus>
- [12] H. Tiirinki *ym.*, ”Helsingin kaupungin tietomurto 2024”, Onnettomuustutkintakeskus, P2024-01, kesä 2025. Viitattu: 17. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: https://turvallisuustutkinta.fi/material/sites/otkes/otkes/hlsztol3t/P2024-01_Helsinki_tutkintaselostus.pdf
- [13] Helsingin kaupunki, ”Helsingin kaupunkiin kohdistuneeseen tietomurtoon liittyen käynnistyi esitutkinta”. Viitattu: 27. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://www.hel.fi/fi/uutiset/helsingin-kaupunkiin-kohdistuneeseen-tietomurtoon-liittyen-kaynnistyi-esitutkinta>
- [14] Apulaistietosuojavaltuutettu, ”Ohjauskirje Dnro 5367/163/19”. Tietosuojavaltuutetun toimisto, 13. syyskuuta 2021. [Verkossa]. Saatavissa: <https://tietosuoja.fi/documents/6927448/58640544/Apulaistietosuojavaltuutetun+ohjaus+5367.163.2019+tiivistelm%C3%A4.pdf>
- [15] C. Stockman ja E. Nottingham, ”The need for empirical research on the school data protection officer’s role”, *Comput. Educ. Open*, vol. 7, joulou 2024, doi: 10.1016/j.caeo.2024.100218.
- [16] A.-K. Berisha *ym.*, ”Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen digitalisaation tavoitetila”. Viitattu: 7. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165249>

- [17] E. Tanhua-Piironen, K. Honkonen, ja J. Viteli, ”Esi- ja perusopetuksen digitalisaation tilannekuva 2025”. Viitattu: 25. syyskuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166303>
- [18] Valtiotalous tarkastusvirasto, ”Yleissivistävän koulutuksen opetus- ja oppimisympäristöjen digitalisointi”, touko 2019. Viitattu: 20. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://www.vtv.fi/julkaisut/yleissivistavan-koulutuksen-opetus-ja-oppimisymparistojen-digitalisointi/>
- [19] YK:n ihmisoikeusvaltuutettu (OHCHR), ”General comment No. 25 (2021) on children’s rights in relation to the digital environment”, OHCHR. Viitattu: 8. lokakuuta 2025. [Verkossa]. Saatavissa: <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-25-2021-childrens-rights-relation>
- [20] Opetushallitus, ”Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014”. 2016. [Verkossa]. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- [21] L. Cone ja S. S. Lai, ”Infrastructural dependency in the datafied welfare state: the case of Google Chromebooks”, *Learn. Media Technol.*, vol. 50, nro 1, s. 44–60, tammi 2025, doi: 10.1080/17439884.2024.2437680.

Liitteet

Liite 1. Laitilan kaupungin oppilastietojen hallintajärjestelmän tietosuojaseloste

<p>1a Rekisterinpitäjä</p>	<p>Nimi Sivistysvaliokunta</p> <p>Osoite Keskuskatu 30, 23800 Laitila</p> <p>Muut yhteystiedot: puh. 02 85 011 sähköposti: sivistystoimi@laitila.fi</p>
<p>2 Rekisteriasioista vastaava henkilö ja tietosuojavastaava</p>	<p>Rekisterin yhteyshenkilö ja yhteystiedot: Sivistystoimenjohtaja Keskuskatu 30, 23800 Laitila Puh: 050 518 0588</p> <p>Tietosuojavastaava ja yhteystiedot: Laitilan kaupungin tietosuojavastaava puh. 040 4853261 sähköposti: tietosuojavastaava@laitila.fi</p>
<p>3 Rekisterin nimi</p>	<p>Oppilastietojen hallintajärjestelmä</p>
<p>4 Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja käsittelyn oikeusperusta</p>	<p>Primus-järjestelmä on kouluhallinnon kokonaisjärjestelmä, jolla hoidetaan oppilaitoksen, koulutoimiston ja koko kunnan koulutoimi.</p> <p>Tietojärjestelmän ydinohjelma on Primus. Julkisuuslain näkökulmasta kaikkia muita järjestelmään kuuluvia ohjelmia voidaan pitää apu- tai työkaluohjelmina. Muita järjestelmään kuuluvia ohjelmia ovat lukujärjestyksen suunnitteluohjelma Kurre sekä Primuksen ja Kurren yhteinen www-liittymä Wilma.</p> <p>Primuksella hallinnoidaan opiskelijoiden henkilö- ja opiskelutietoja, koulunkäynnin historiatietoja, opettajien ja henkilökunnan tietoja sekä opetustarjontaa. Ohjelmalla suunnitellaan opetusta, kirjataan valintoja, päätöksiä, koulumatkatietoja, arvioidaan suorituksia ja tulostetaan todistuksia.</p> <p>Wilma on Primuksen ja Kurren yhteinen www-liittymä. Wilmassa on oppimisen tuen rekisteri, joka sisältää pedagogiset asiakirjat ja toimii viestintävälineenä oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien ja henkilöstön välillä.</p> <p>EU:n yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1c-kohta: käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.</p> <p>Perusteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Perusopetuslaki (628/1998) — Lukiolaki (629/1998) — Perusopetusasetus (852/1988)

	<ul style="list-style-type: none"> — Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) — Hallintolaki (434/2003) — Arkistolaki 831/1994)
5 Rekisterin tietosisältö	<p>Oppilaiden/opiskelijoiden henkilötiedot:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nimet — henkilötunnus — osoitteet — sähköpostiosoite — kansalaisuus — äidinkieli — kotikunta — uskontokunta — esi- ja perusopetukseen ilmoittautumiset — aamu- ja iltapäivätoimintaan Ilmoittautuminen / osallistumis- tiedot — koulunkäynnin historia — koulukuljetukseen liittyvät tiedot ja päätökset — koulujen ja virastojen päätökset — Wilma-käyttöliittymän käyttäjätunnus <p>Huoltajien:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nimet — osoitteet — sähköpostiosoite — puhelinnumerot — Huoltajan antamat luvat / tietojen luovutusluvat — Wilma-käyttöliittymän käyttäjätunnus <p>Musiikkiopisto:</p> <ul style="list-style-type: none"> — huoltajien henkilötunnukset <p>Opettajien:</p> <ul style="list-style-type: none"> — yksilöinti – ja yhteystiedot ja valokuvat — tehtävä/toimenkuva, virkanimike, vakanssinumero — työsuhdetiedot — kelpoisuus, tutkinnot, epäpätevyudet — työmäärät, palkkausperusteet — Wilma-käyttöliittymän käyttäjätunnus <p>Henkilökunnan:</p> <ul style="list-style-type: none"> — yksilöinti – ja yhteystiedot — koulut, tehtävä/toimenkuva — mahdolliset työsuhdetiedot ja kuva — Wilma-käyttöliittymän käyttäjätunnus
6 Säännönmukaiset tietolähteet	<p>Tärkeimmät lähteet ovat oppilaat ja heidän vanhempansa, väestörekisteri, koulutoimi ja muut hallinnonalat sekä opettajat. Tietoja saadaan myös opiskelijoiden aiemmista oppilaitoksista.</p>

<p>7 Tietojen säännönmukaiset luovutukset</p>	<p>Kansallisten opiskelu-oikeuksien ja suoritusten keskitetty integraatiopalvelu (KOSKI) kerää kootusti opiskelijan opintosuoritukset ja opiskelu-oikeudet yhteen palveluun. Tiedot siirtyvät automaattisesti suoraan opiskelijarekisteristä kerran vuorokaudessa (Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä 884/2017).</p> <p>Oppivelvollisen siirryessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot on annettava myös uuden koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. (oppivelvollisuuslaki 23 § 3 mom.)</p> <p>Opiskeluterveydenhuollolle luovutetaan yksittäisen opiskelijan kohdalla nimi ja syntymäaika, jotka tarvitaan opiskelijan yksilöimiseksi sekä opiskelijan luokka- tai ryhmätieto. Muita tietoja opiskeluhuollolle luovutetaan pyynnöstä, joko lainperusteella tai oppilaan / huoltajan suostumuksella.</p> <p>Julkisten tietojen luovutus viranomaisen henkilörekisteristä määräytyy viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin perusteella. Sen mukaan luovutuksensaajalla tulee olla oikeus tallettaa ja käyttää luovutettavia henkilötietoja. Henkilötietoja voidaan luovuttaa vain yksilöidyn tietopyynnön perusteella. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 13 § 2 mom.)</p> <p>Koulukuljetukseen liittyvät tiedot kuljetuksen järjestäjälle.</p> <p>Rekisteröidyn/alaikäisen oppilaan huoltajan, täysi-ikäisen opiskelijan tai muun laillisen edustajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan tietoja antaa myös muille tahoille. Tietoja voidaan luovuttaa, jos tiedon antamisesta ja oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 26 §)</p> <p>Tilastokeskus: - lakisääteiset tilastotiedot pyydettyäessä - ei yksittäistä oppilasta koskevia tietoja, ainoastaan lukumäärä</p> <p>Tilintarkastaja: - tilastotiedot pyydettyäessä - ei yksittäistä oppilasta koskevia tietoja, ainoastaan lukumäärä</p> <p>Oppilaan tiedot tallennetaan tietojärjestelmän arkistoon sekä kaupungin pitkäaikaisarkistoon, oppilaan valmistuttua tai erottuaan koulusta. Erilaiset tulosteet ja koonnit: oppilaskortit, oppivelvollisuuskortit, arviointiyhteenvedot, oppilasluettelot esim. koulukuljetus, erityinen tuki, ryhmät uskontokunnittain, kotikunnittain.</p> <p>Tietoja ei luovuteta EU:n tai ETA:n ulkopuolelle.</p>
---	---

<p>8 Tietojen säilytysajat</p>	<p>Tietojen säilytysajoissa noudatetaan Tiedonhallintalautakunnan säilytysaikasuosituksia.</p> <p>Oppilaiden tiedot säilyvät Primuksen arkistossa passiivisina useita vuosia. Tällöin tiedot eivät ole enää luettavissa tai käsiteltävissä. Perustellusta syystä arkistoituja tietoja voidaan palauttaa luettaviksi tai käsiteltäviksi. Aika ajoin vanhempaa tietoa poistetaan arkistosta kokonaan, jolloin tietoja ei voida enää palauttaa.</p>
<p>9 Rekisterin suojauksen periaatteet</p>	<p>A. Sähköinen aineisto Koulun hallintojärjestelmän (Primus) sekä siihen integroidun lukujärjestyksen suunnitteluohjelman (Kurre) palvelinlaitteisto on suojatussa ja valvotussa Visman hallinnoimassa tilassa. Tietoliikenne palvelimen ja työasemien välillä on salattua. Selaimella toimivan verkkopalvelun (Wilma) nettisivu on salattu.</p> <p>Sähköiset tiedot on suojattu tietoturvallisesti niin, että niitä pääsee käsittelemään vain siihen oikeutettu työntekijä siinä laajuudessa kuin työtehtävät edellyttävät. Järjestelmiin pääsee vain henkilökohtaisella käyttäjätunnuksella ja salasalla, joiden käyttöoikeus päättyy henkilön siirtyessä pois niistä tehtävistä, joita varten käyttöoikeus on myönnetty. Tietojärjestelmien käyttöä valvotaan lokitiedostoin.</p> <p>Tietojen salassa pidosta ja tietojen saantioikeudesta on säännökset perusopetuslain 40 §:ssä ja 41 §:ssä sekä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ssä.</p> <p>B. Manuaalinen aineisto Manuaalisesti käsiteltävät asiakirjat säilytetään arkistolainsäädännön ja viranomaismääräysten mukaisesti valvotuissa tiloissa ja/tai lukittavissa kaapeissa. Arkistoissa ja yksiköissä on kulunvalvonta ja ovien lukitus.</p>
<p>10 Tietojen tarkastus-, oikaisu- ja poistamisoikeus (EU:n yleisen tietosuojasetuksen artikkelit 15 - 17)</p>	<p>Rekisteröidyllä on oikeus tiedon etsimiseksi tarpeelliset seikat ilmoitettuaan saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja tähän rekisteriin on talletettu tai, ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja.</p> <p>Rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että rekisterinpitäjä oikaisee ilman aiheetonta viivytystä rekisteröityä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot.</p> <p>Rekisterinpitäjän on omasta aloitteestaan tai rekisteröidyn pyynnöstä korjattava, poistettava tai täydennettävä henkilötietojärjestelmään sisältyviä henkilötietoja, mikäli ne ovat virheellisiä, tarpeettomia, puutteellisia tai vanhentuneita tietojenkäsittelyn ja -keruun tarkoituksen osalta.</p> <p>Rekisteröidyn, joka haluaa tarkastaa, oikaista tai poistaa itseään koskevat tiedot edellisessä kappaleessa kuvatulla tavalla, on esitettävä tätä tarkoittava pyyntö kunnan tietosuojavastaavalle omakätisesti allekirjoitetussa tai sitä vastaavalla tavalla varmennetussa asiakirjassa.</p>

	<p>Tarkastus-, oikaisu- ja poistamispyynnöissä käytettäviä lomakkeita on saatavissa kaupungin internet-sivuilta: http://www.laitila.fi/tietosuojaselosteet tai vierailemalla henkilökohtaisesti kaupungintalolla.</p> <p>Jollei rekisterinpitäjä hyväksy rekisteröidyn vaatimusta rekisterinpitäjän on annettava asiasta kirjallinen todistus. Todistuksessa on mainittava myös ne syyt, joiden vuoksi vaatimusta ei ole hyväksytty ja kerrottava mahdollisuudesta tehdä valitus valvontaviranomaiselle ja käyttää muita oikeussuojakeinoja.</p>
11 Muut henkilö- tietojen käsittelyyn liittyvät oikeudet	<p>Rekisterissä olevat tiedot ovat pääosin salassa pidettäviä. Niitä ei luovuteta ilman asianomaisen oppilaan huoltajan tai täysi-ikäisen opiskelijan suostumusta, ellei tietoa pyytävällä taholla ole lakiin perustuvaa oikeutta tiedon saamiseen.</p>
12 Sisältyykö henkilötietojen käsittelyyn automaattista päätöksentekoa, kuten profilointia?	<p>Henkilötietojen käsittelyyn ei sisälly automaattista päätöksentekoa eikä profilointia.</p>
13 Muut henkilö- tietojen käsittelyyn liittyvät asiat	<p>Jos rekisteröidyn pyynnöt ovat ilmeisen perusteettomia tai kohtuuttomia, erityisesti jos niitä esitetään toistuvasti, rekisterinpitäjä voi joko:</p> <ul style="list-style-type: none"> — periä kohtuullisen maksun ottaen huomioon tietojen tai viestien toimittamisesta tai pyydetyn toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset — kieltäytyä suorittamasta pyydettyä toimea <p>Näissä tapauksissa rekisterinpitäjän on osoitettava pyynnön ilmeinen perusteettomuus tai kohtuuttomuus.</p>
14 Rekisteröidyn valitusoikeus (EU:n yleisen tietosuoja- asetuksen artikla 77)	<p>Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan tätä asetusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita hallinnollisia muutoksenhakekeinoja tai oikeussuojakeinoja.</p>